

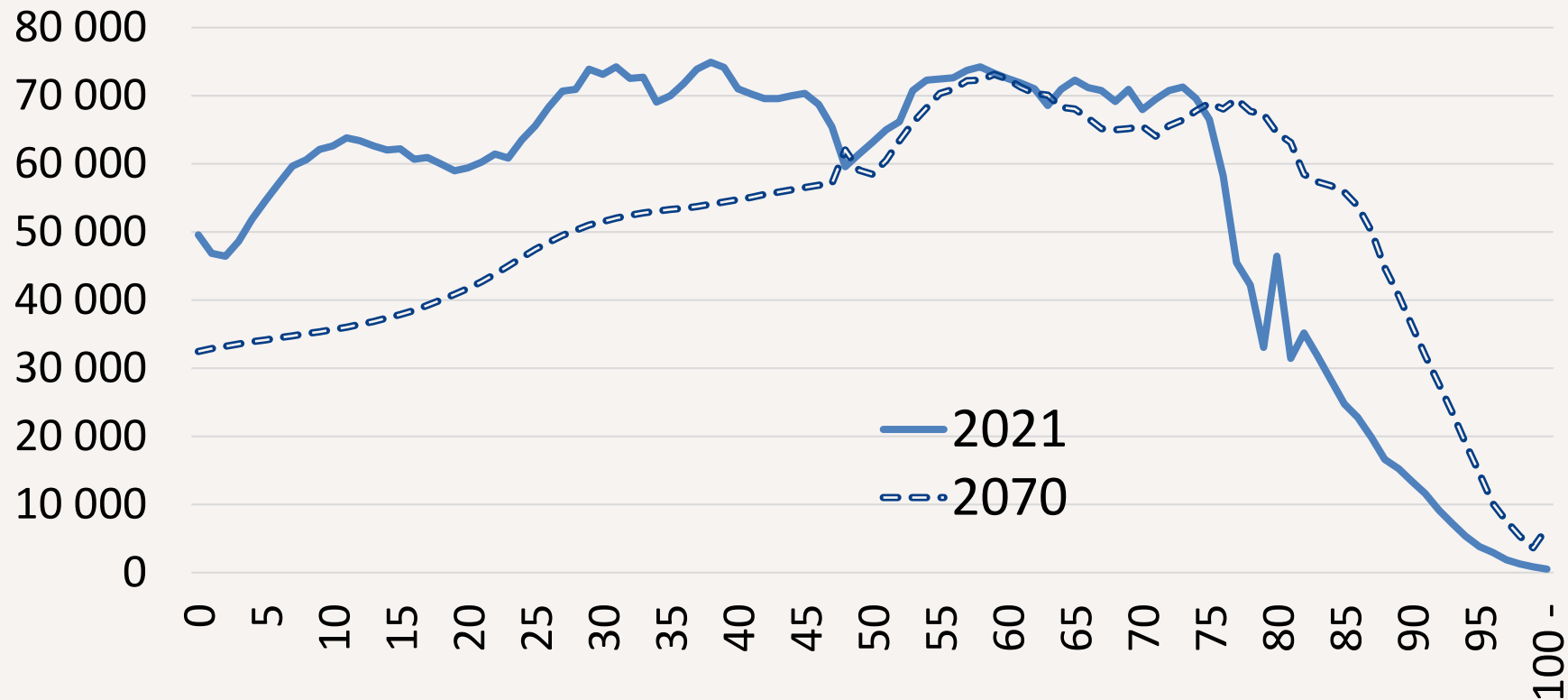
Lapsiluku pienenee – kurjistuuko kansantalous?

Tarmo Valkonen, tutkimusneuvonantaja, Etna

Miten talous kestää väestörakenteen muutoksen?
Keskustelutilaisuus 17.1.2023

Väestön ikääntyminen johtuu vähäisestä lapsiluvusta ja elinaikojen pitenemisestä

Väestörakenne vuonna 2021 ja ennuste vuodelle 2070

Mitä nykymenon jatkuminen tarkoittaisi?

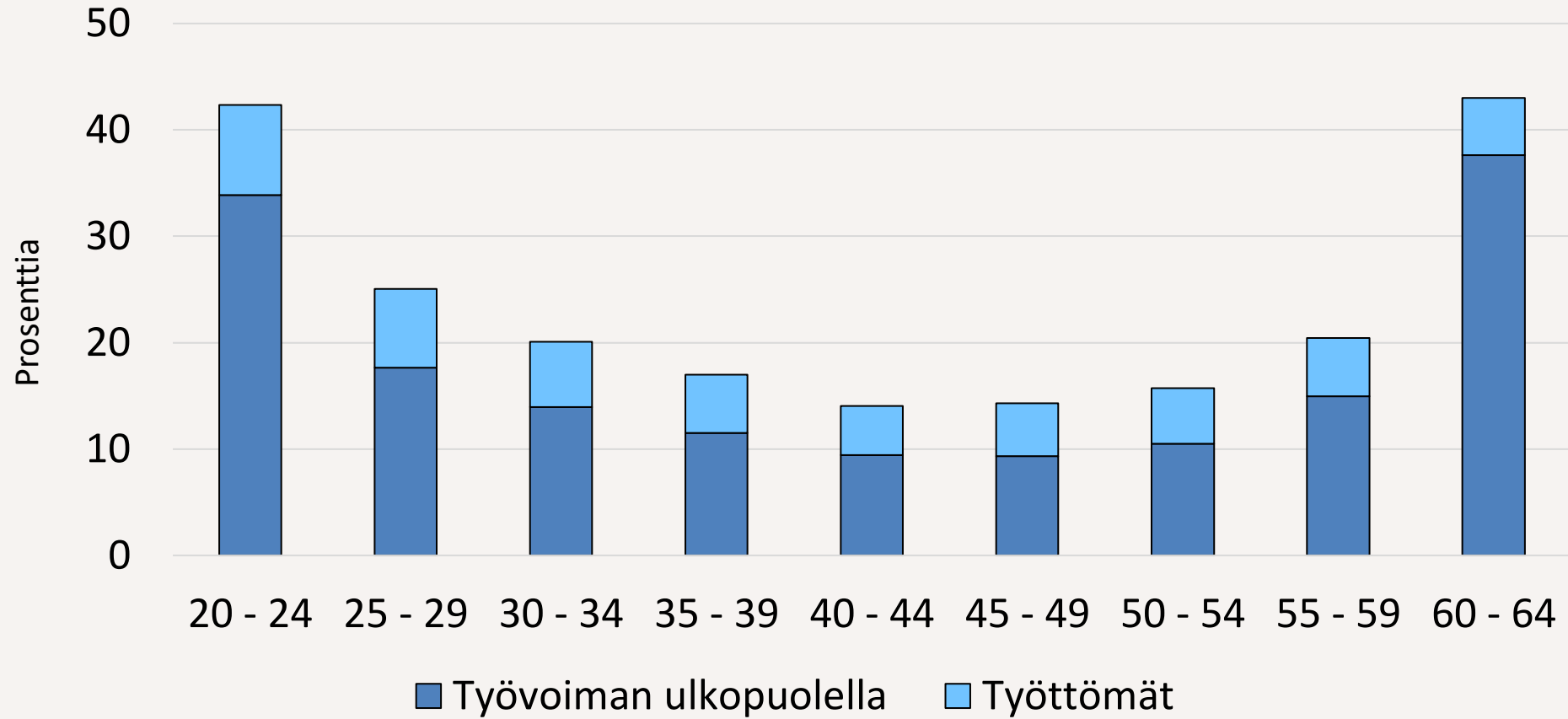
1. Matala syntyvyys on taloudelle aluksi petollisen positiivista: vanhemmilla on enemmän rahaa ja aikaa ja julkinen talous kiittää. Se aika on nyt!
2. Tulevaan työvoimaan kumuloituu parhaillaan vajetta. Meiltä puuttuu 50 vuoden päästä joka 6. työikäinen.
3. Lasten määrä vähenee 40 % ja ikäihmisten määrä kasvaa 2,2-kertaiseksi vuoteen 2070 mennessä.
4. Julkisen talouden tasapainotustarve on yli 10 mrd. euroa.

Entä maahanmuutto?

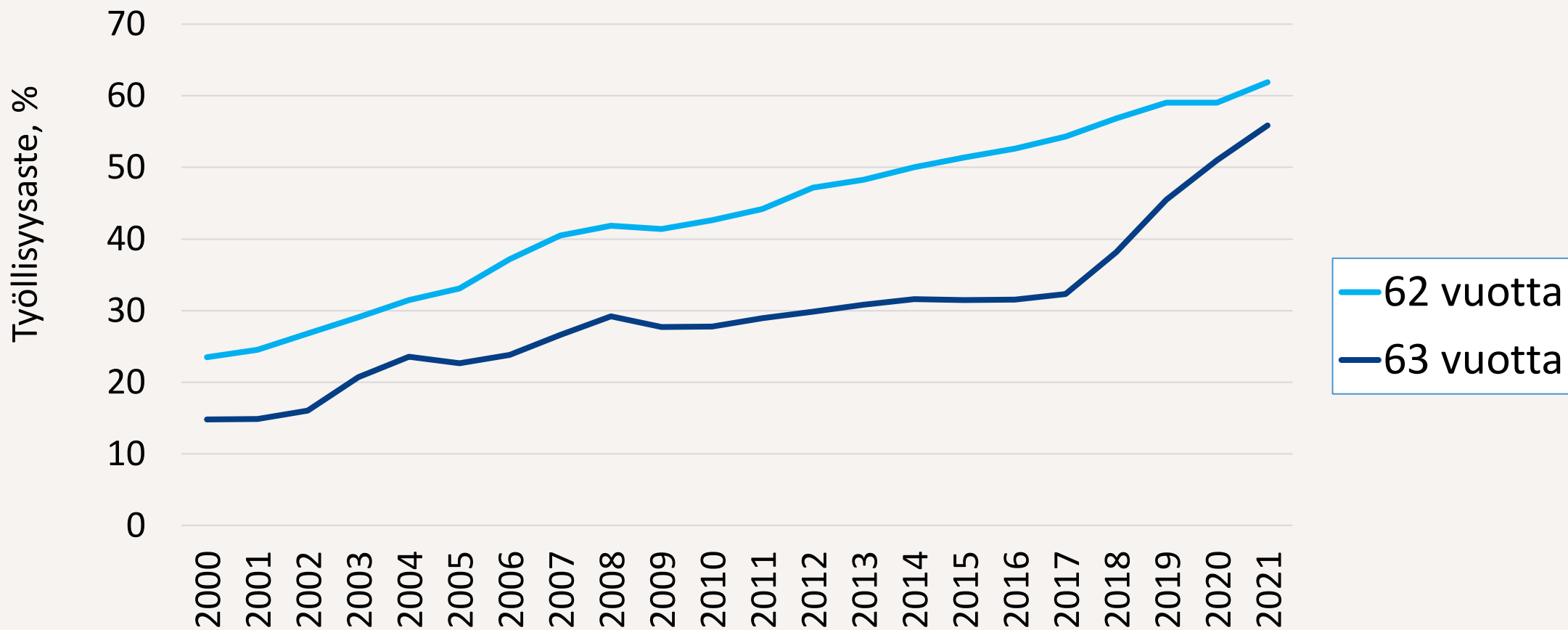
Ennustettu 15 000 hengen vuosittainen nettomaahanmuutto ei riitä alkuunkaan kompensoimaan matalaa syntyvyyttä:

1. Syntyvien määrän vakiinnuttaminen: 44 000 henkeä.
2. Työikäisten määrän ylläpito: maahanmuuton tuplaaminen.
3. Työllisten määrän ylläpito: lisäksi tulijoiden työllisyysaste 15 prosenttiyksikköä korkeammaksi.

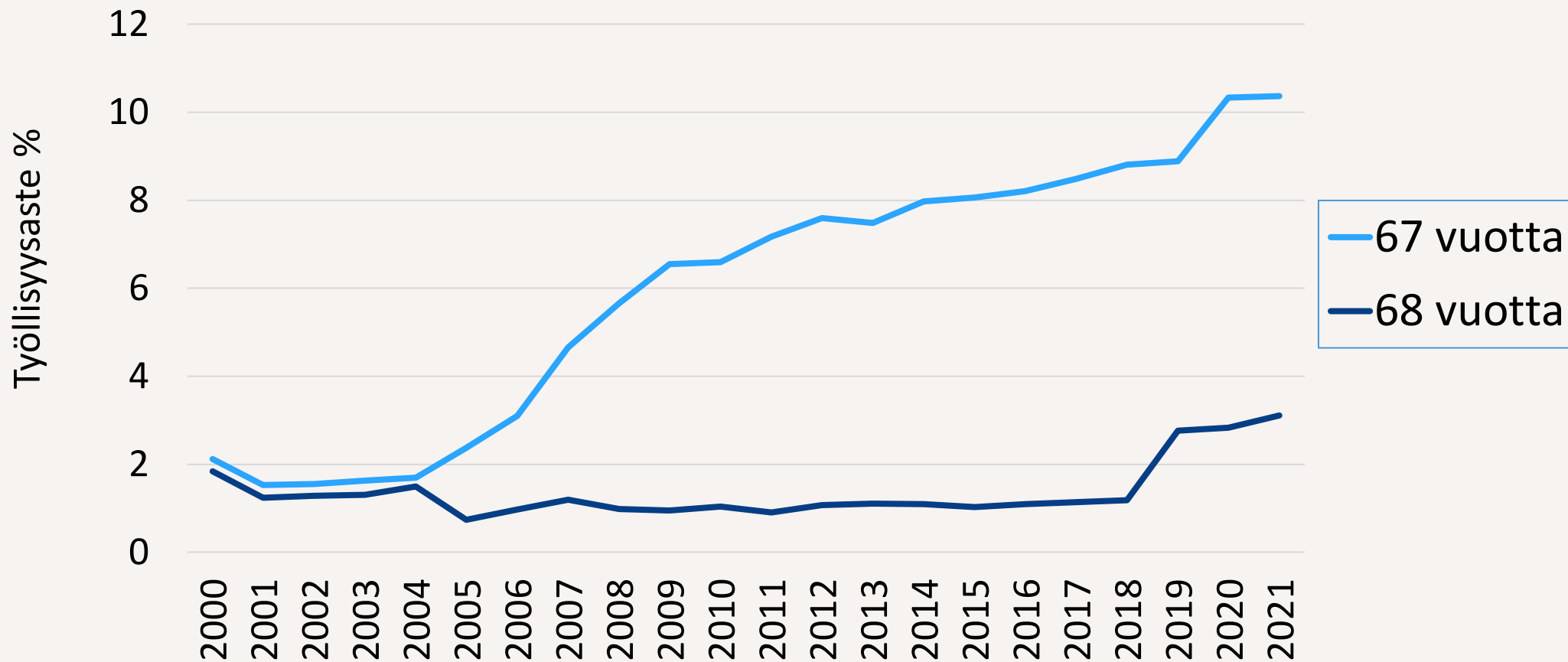
Suomalaisten työllisyysasteessa on nostovaraa

Eläkeiän nosto parantaa työllisyyttä

Eläkeiän yläraja heikentää työllisyyttä

Yhteenvetoa

- Kun syntyvyyteen vaikuttaminen on vaikeaa ja elinikien piteneminen johtuu paremmasta terveydestä, niin maahanmuuton kasvattaminen jää ainoaksi tehokkaaksi keinoksi jarruttaa ikärakenteen muutosta.
- Työvoiman pieneneminen hidastaa talouskasvua, vähentää yritysten investointeja ja syventää julkisen talouden ongelmia.
- Työllisyysastetta on nostettava edelleen. Keinot siihen on tiedossa.
- Julkista taloutta on vahvistettava nyt, kun pienemmästä lasten lukumäärästä tulee säästöjä ja suuret ikäluokat eivät ole vielä hoivaiässä.

Kiitos!

LIFECON

tarmo.valkonen@etla.fi

ttl.fi/lifecon

[@lifeconhanke](#)

Työterveyslaitos

ETLA

HELSINGIN YLIOPISTO

strateginen TUTKIMUS

Vähemmän tekijöitä – pidemmät työuratko ratkaisu?

Taina Leinonen

Johtava tutkija, LIFECON-konsortion johtaja
Työterveyslaitos

Miten talous kestää väestörakenteen muutoksen?
Keskustelutilaisuus 17.1.2023

Työikäisten määrä vähenee

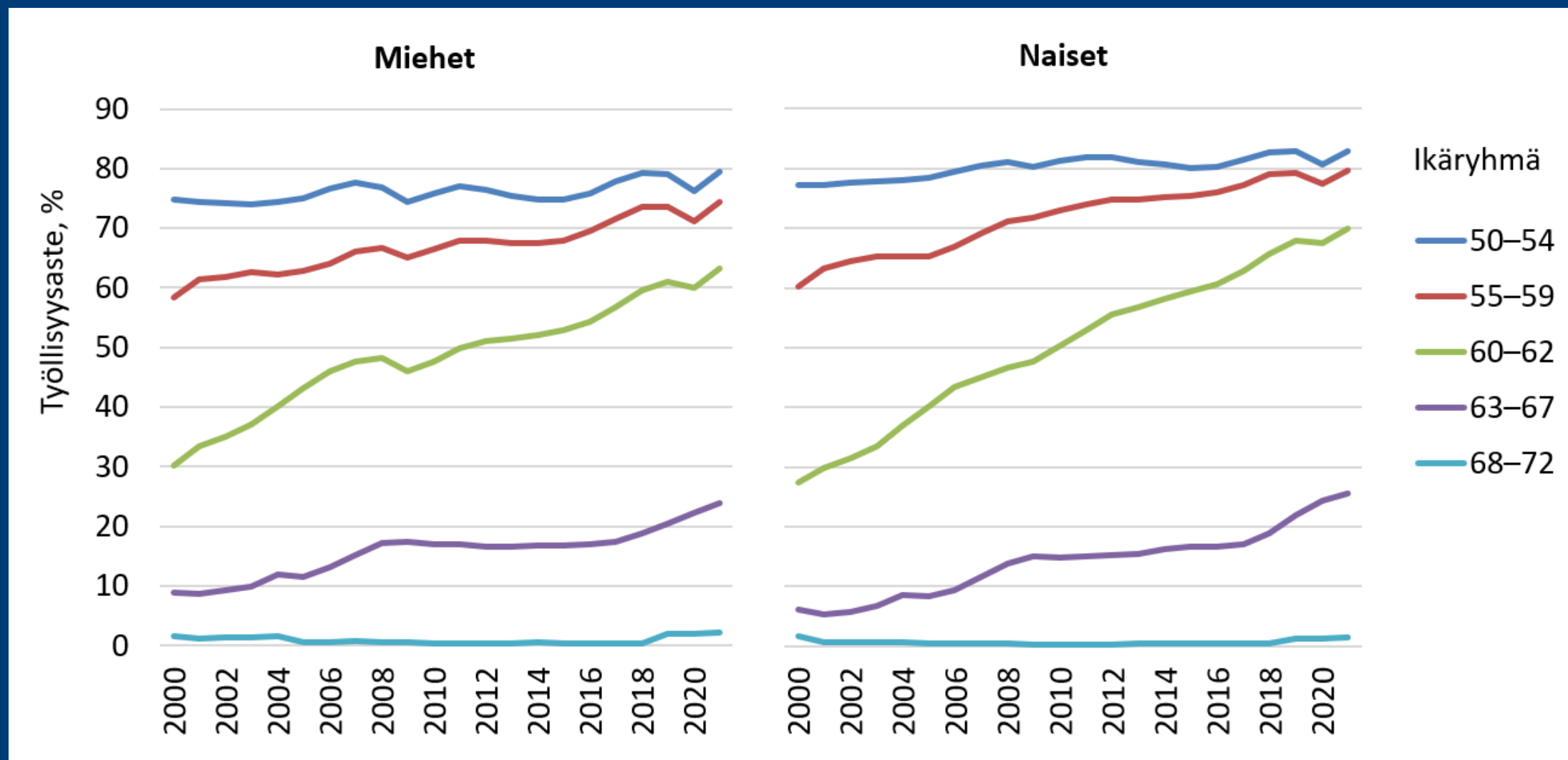
Mikä auttaisi asiaa?

- Enemmän syntyviä lapsia -> tulevaisuudessa enemmän työntekijöitä
- Enemmän työperäisiä maahanmuuttajia -> väliaikaisesti enemmän työntekijöitä
- **Pidemmät työurat -> suurempi työpanos olemassa olevalla työikäisten määrällä**

Tässä esityksessä keskitytään työurien loppupäähän

Työurien pituus 50+-vuotiailla

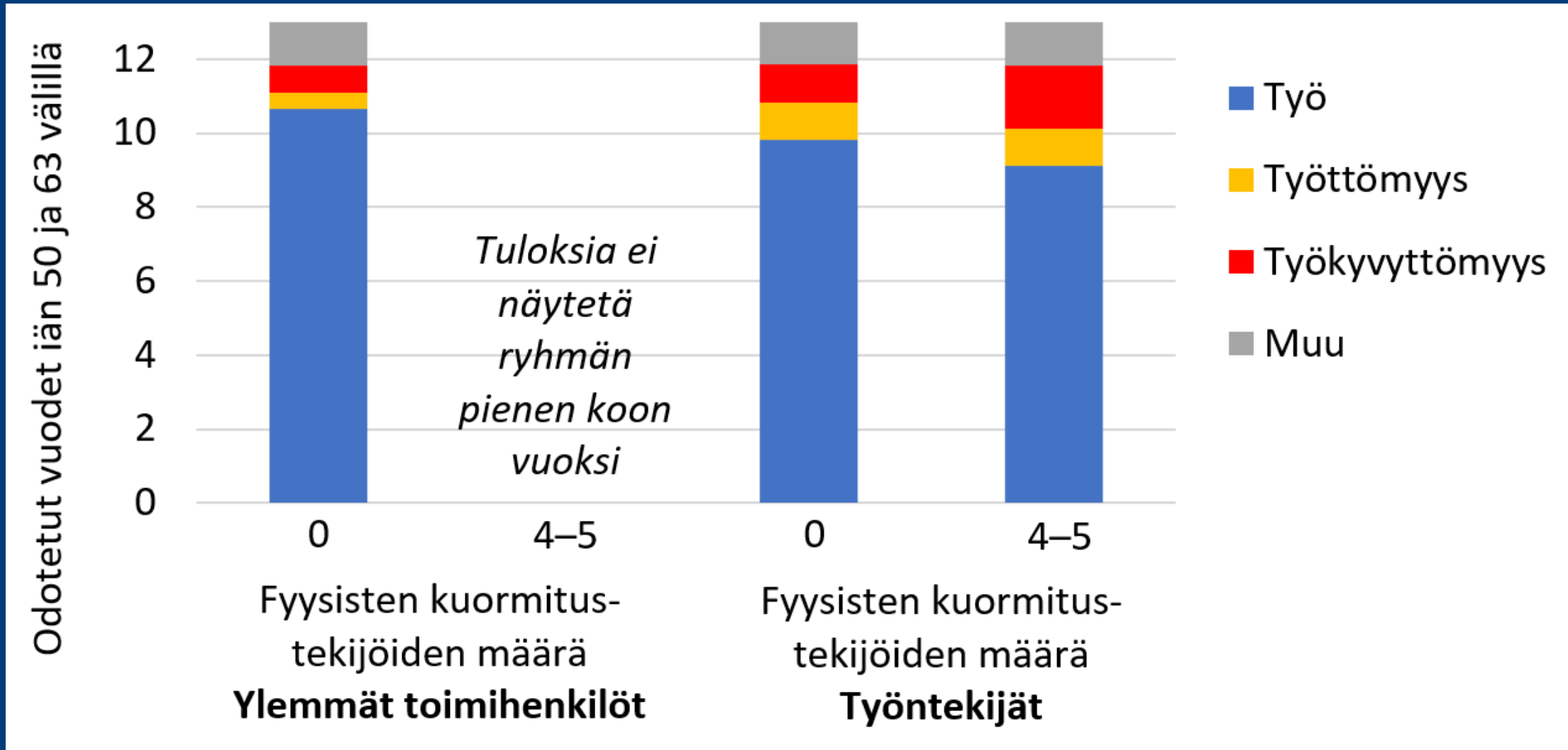
50+-vuotiaiden työllisyysasteiden kehitys ikäryhmittäin vuosina 2000–2021

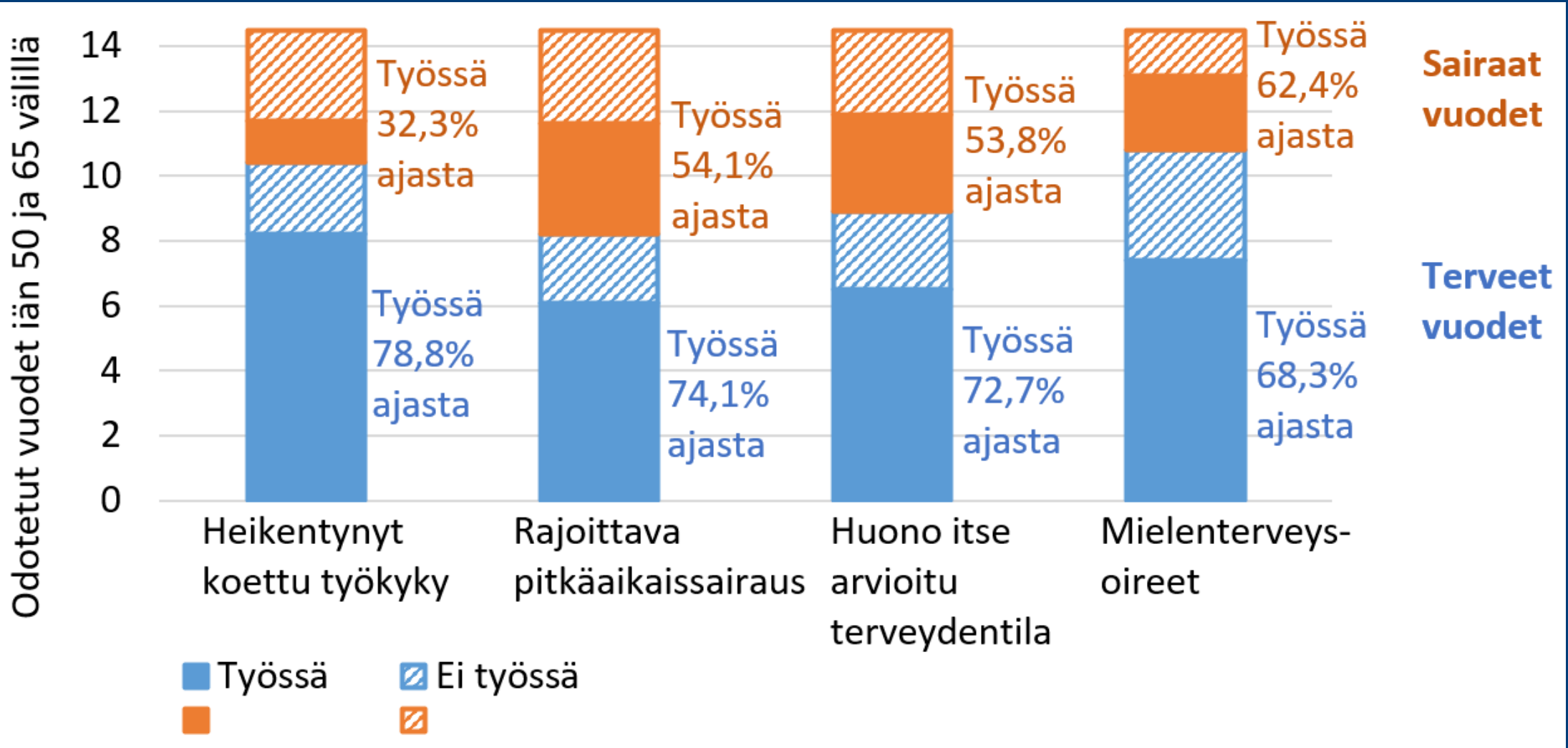
Työajanodotteiden tarkastelut

- Kuinka paljon tietyssä iässä odotetaan keskimäärin olevan työvuosia jäljellä, mikäli tarkasteluhetken työllisyys- ja kuolleisuusluvut pysyvät lopputyöuran ajan samoina
- **Ei ennuste**, vaan työurien pituuden näkymä olosuhteiden säilyessä ennallaan
- Herkkä suhdannevaihteluille

Odotetut eri työmarkkina-asemissa vietetyt vuodet iän 50 ja 63 välillä valikoiduissa työllisten ryhmissä vuosina 2005–2014, *miehet*

Odotetut terveet ja sairaat elinvuodet iän 50 ja 65 välillä vuonna 2017, jaettuna työssä ja ei työssä vietettyyn aikaan

Politiikan mahdollisuudet pidentää työuria

Politiikalla voidaan vaikuttaa työurien pituuteen, mutta ratkaisut eivät ole yksinkertaisia

Juho Alasalmi, Henna Busk, Antti Kauhanen, Taina Leinonen, Svetlana Solovieva, Tarmo Valkonen, Eira Viikari-Juntura

Työpolitiikka ja työllisyysaste: tutkimukseen perustuvia johtopäätöksiä

Valtioneuvoston
selvitys- ja tutkimus-
toiminnan julkaisusarja
2020:33

Työkyvyn tuen vaikuttavuus

Tutkimuskatsaus työkyvyn tukitoimien työkyky- ja kustannusvaikutuksista

Jenni Ervasti, Johanna Kausto, Päivi Leino-Arjas, Jarno Turunen, Pekka Varje, Ari Väänänen

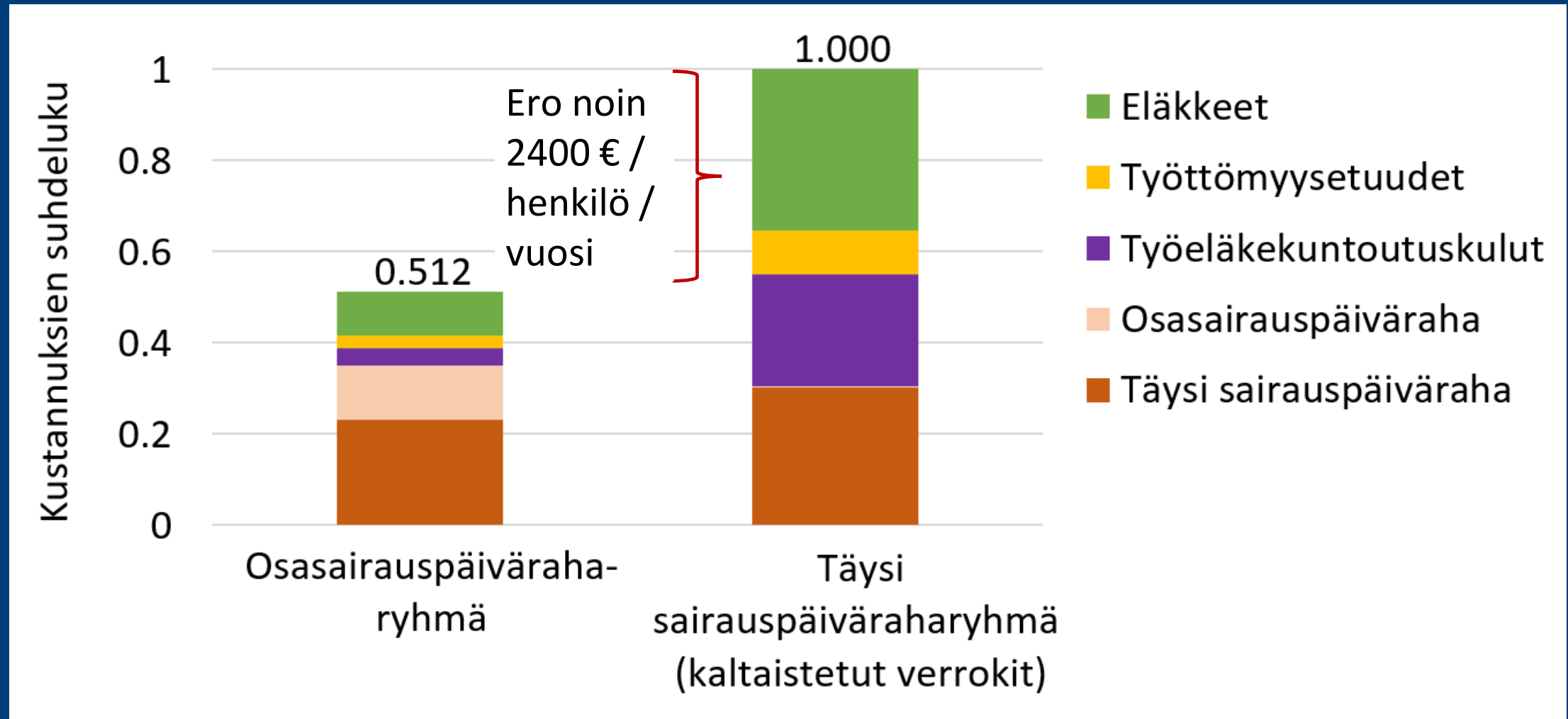
VALTIONEUVOSTON SELVITYS- JA
TUTKIMUSTOIMINNAN JULKAISUSARJA 2022:7

**SOCIAL POLICY
ADMINISTRATION**
An International Journal of Policy and Research

Extending working lives: How policies shape retirement and labour market participation of older workers

Kati Kuitto¹ | Jan Helmdag²

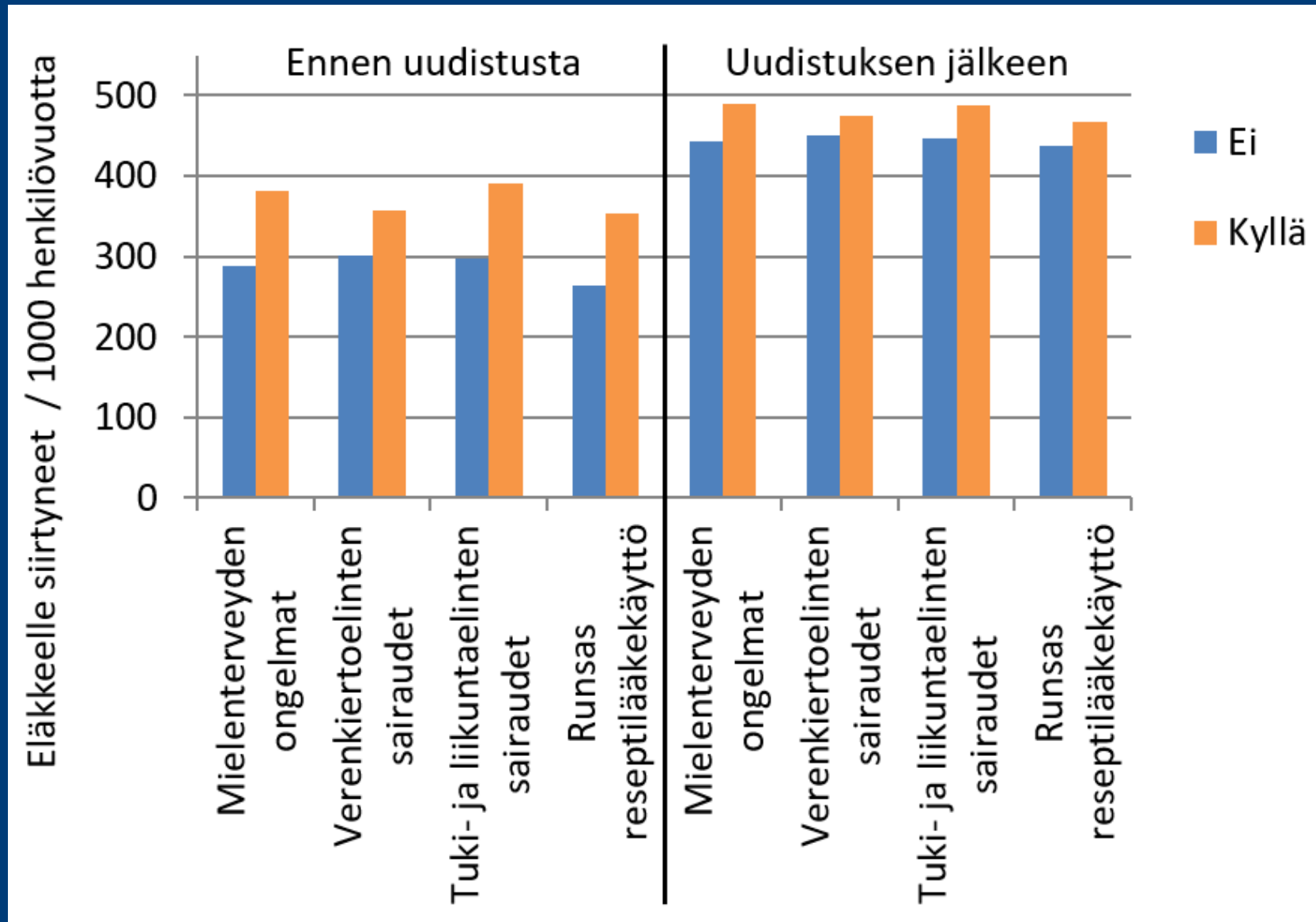
Osasairauspäivärahan käytön* kustannussäästö sosiaaliturvaetuslajin mukaan kahden vuoden seurannassa

* 1–59 täyden sairauspäivärahapäivän jälkeen tuki- ja liikuntaelinten sairauksien tai mielenterveyden häiriöiden vuoksi

Viikari-Juntura ym. 2019

Eläkealkavuus 63-64-vuotiaana terveydentilan mukaan ennen vuoden 2005 eläkeuudistusta* ja sen jälkeen

* 63-vuoden joustavan vanhuuseläkeiän alaraja korvasi kiinteän 65 vuoden eläkeiän

Esityksen fokus rajattu

Työura

Riittääkö
työkyky?

*Tärkeä mahdollistaa
työelämään
osallistuminen edes
osittaisella
työpanoksella*

Työurien kokonaispituus tärkeä

Työura

Riittääkö
työkyky?

*Tärkeä mahdollistaa
työelämään
osallistuminen edes
osittaisella
työpanoksella*

Riittääkö
mielenterveys?

*Tärkeä tukea erityisesti
nuorten työelämään
kiinnittymistä*

Riittääkö
osaaminen?

*Tärkeä kohdistaa
osaamisen
kehittämisen toimia
niistä eniten hyötyville*

Eläkeläisistä lisää
työntekijöitä?

*Eläkeläisten tarjoaman
työpotentiaalin
hyödyntäminen voi
helpottaa työvoimapulaa*

Kiitos!

LIFECON

taina.leinonen@ttl.fi

[@taina_leinonen](https://www.instagram.com/taina_leinonen)

ttl.fi/lifecon

[@lifeconhanke](https://www.instagram.com/lifeconhanke)

Työterveyslaitos

ETLA

HELSINGIN YLIOPISTO

strateginen TUTKIMUS

**deno
graphy**

Lähteet

- Laaksonen M, Elovainio M, Kainulainen S, Leinonen T, Jääskeläinen T, Rissanen H, Koskinen S. Changes in healthy and unhealthy working life expectancies among older working-age people in Finland, 2000–2017. *Eur J Public Health* 2022;32:729–34.
- Leinonen T, Laaksonen M, Chandola T, Martikainen P. Health as a predictor of early retirement before and after introduction of a flexible statutory pension age in Finland. *Soc Sci Med* 2016;158:149–57.
- Schram JLD, Solovieva S, Leinonen T, Viikari-Juntura E, Burdorf A, Robroek SJW. The influence of occupational class and physical workload on working life expectancy among older employees. *Scand J Work Environ Health* 2021;47:5–14.
- Viikari-Juntura E, Leinonen T, Virta LJ, Hiljanen I, Husgafvel-Pursiainen K, Autti-Rämö I, Rissanen P, Burdorf A, Solovieva S. Early part-time sick leave results in considerable savings in social security costs at national level: an analysis based on a quasi-experiment in Finland. *Scand J Work Environ Health* 2019;45:203–8.

Väestörakenteen muutokset – syyt, seuraukset ja ratkaisut 2021–2027

Susan Kuivalainen
17.1.2023

Strategisen tutkimuksen DEMOGRAPHY-ohjelman hankkeet tutkivat väestörakenteen muutosta ja tuottavat konkreettisia ratkaisuja, joilla siihen voidaan vaikuttaa ja sopeutua. Maan parhaat asiantuntijat tekevät korkeatasoista tutkimusta päätöksenteon tueksi.

Autamme sinua mielellämme, kun tarvitset tutkittua tietoa väestörakenteen muutoksista.

Ota yhteyttä!

Tutkimus on sitä vaikuttavampaa, mitä varhaisemmassa vaiheessa siitä keskustellaan tutkimustiedon käyttäjien kanssa.

Susan Kuivalainen
ohjelmajohtaja
DEMOGRAPHY-ohjelma

susan.kuivalainen@etk.fi
+358 50 512 0062

FLUX Muuttuva
perheenmuodostus –
Syyt, seuraukset ja mahdolliset
tulevaisuudet

marika.jalovaara@utu.fi
+358 40 587 9826

LIFECON Väestörakenteen
muutosten elämänkaari- ja
talousvaikutukset

taina.leinonen@ttl.fi
+358 30 474 2030

MOBILE FUTURES
Diversity, Trust, and
Two-Way Integration

MOBILE FUTURES
Monimuotoisuus, luottamus ja
kaksisuuntainen kotoutuminen

magdalena.kmak@abo.fi
+358 50 325 3160

NetResilience

NETRESILIENCE Sosiaaliset
verkot, syntyvyys ja hyvinvointi
ikäntyvässä Suomessa

antti.tanskanen@utu.fi
+358 40 589 3980

SustAgeable

SUSTAGEABLE Taloudellinen ja
sosiaalinen kestävyys läpi ajan ja
alueiden ikääntyvässä
yhteiskunnassa

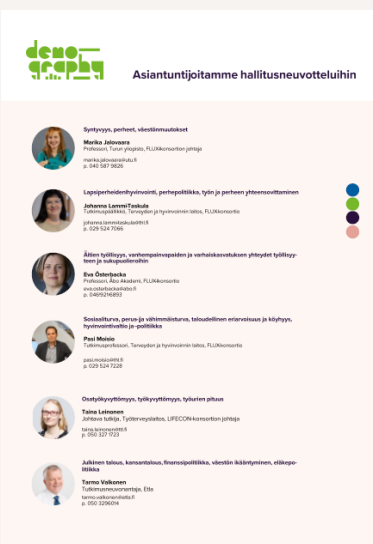

maria.vaalavuo@thl.fi
+358 29 524 6574

Väestörakenteen muutos haastaa yhteiskunnan kestävyys

Demography-ohjelman kokoama tietopaketti xx.1.2023

Co Create DEMO!
Yhteiskehittämisen työpajat ministeriöiden kanssa ensi viikolla

DEMOGRAPHY Talks
Webinaarisarja myöhemmin keväällä

Konsortiojohtajan terveiset

Taina Leinonen
Työterveyslaitos

Miten talous kestää väestörakenteen muutoksen?
Keskustelutilaisuus 17.1.2023

Väestörakenteen muutosten elämänkaari- ja talousvaikutukset (LIFECON)

Taina Leinonen
Työterveyslaitos

Perheenmuodostus

Antti Kauhanen
Etna

Työelämä

Svetlana Solovieva
Työterveyslaitos

Ikääntyminen, terveys ja hoiva

Pekka Martikainen
Helsingin yliopisto

Hyvinvointivaltion kestävyuden parantaminen

Tarmo Valkonen, Etna

Vuorovaikutus tärkeiden sidosryhmien kanssa

Kristiina Kulha, Työterveyslaitos

Seuraa hankkeen tutkimusta

ttl.fi/lifecon

[@lifeconhanke](https://twitter.com/lifeconhanke)

Työterveyslaitos

ETLA

HELSINGIN YLIOPISTO

strateginen TUTKIMUS